

Een sociaal tarief, kan dat?

Eind 2021¹ werd door toenmalig minister voor rechtsbescherming Sander Dekker een verslagpaper naar de Tweede Kamer gestuurd, waarin tien oplossingen voor probleemschulden zijn verwoord door organisaties uit het veld. Dit was de uitkomst op de aangenomen motie Beukering-Huijbrenghs: *'Inventariseer verbeteringen maatschappelijk verantwoorde incasso en gerechtsdeurwaardersactiviteiten'*. Een onderwerp uit deze tien oplossingen is het 'sociaal tarief voor gerechtsdeurwaarders' vanuit een oplossing voor hun ministerieplicht. De insteek van het tarief lag destijds in het informeren, faciliteren en doorverwijzen indien ter plaatse bleek dat er geen of zeer weinig verhaalsmogelijkheden zijn. (Ambts)handelingen die niet kunnen worden doorgezet of afgerond leveren de gerechtsdeurwaarder niets op en voor een doorverwijzing naar schuldhulpverlening is nu de bedoeling dat dit met een 'sociaal tarief' bekostigd wordt. Maar hoe 'sociaal' is een dergelijk tarief? Aan de hand van de gestelde vragen schetst de NVI hoe tegen het fenomeen wordt aangekeken.

1. Wat is het doel van het sociaal tarief?

- Als gesteld dateert de inzet van het sociaal tarief zoals verwoord door de KBvG alweer van enkele jaren terug. Sedertdien is er veel veranderd in onze maatschappij ten opzichte van het maken van kosten voor invordering. We belichten de uitgebreide notitie KBvG 'Sociaal Tarief – 1.04'², waarin het navolgende staat geschreven: *'Hoewel het voorkomen van dagvaarding, beslaglegging en ontruiming zowel de persoon met schulden als de samenleving veel kosten en moeiten bespaart, wordt de gerechtsdeurwaarder daar nu niet voor beloond. Het kost hem veel tijd, en hij verdient er niets mee. Met de invoering van een sociaal tarief creëren we een positieve financiële prikkel die de deur voor gerechtsdeurwaarders wijd open zal zetten om maatschappelijk verantwoord in te vorderen.'*
- Kijkend naar de maatschappelijke ontwikkelingen die zich sedert 2021 aftekenen kan het instellen van een extra tarief in onze beleving niet onder 'verantwoord invorderen' worden geschaard. Hoewel gevoed door teruglopende inkomsten van gerechtsdeurwaarders kan nog begrip worden opgebracht voor het zoeken naar andere, extra inkomstenbronnen maar niet kan worden gezien waarom voor een doorverwijzing naar schuldhulpverlening extra geld moet worden ontvangen, notabene bekostigd uit diezelfde schuldhulpverlening.
- In artikel 10 van de Gedragscode hebben de leden van de NVI vastgelegd dat bij het constateren van problematische schulden bij een schuldenaar een doorverwijzing naar de NVVK moet plaatsvinden. Zonder oplegging van extra kosten, gewoon gratis. Omdat incassobureaus dit tot hun taak zien en ook omdat het de schuldenaar helpt om zo snel mogelijk de noodzakelijke hulp te krijgen. Een incassobureau kan een schuldeiser die zaken heeft gedaan met een schuldenaar met grote financiële problemen niet helpen en de gang naar de rechter wordt in zo'n geval – tenzij in specifieke zaken – al helemaal niet geadviseerd.
- Al hetgeen incassobureaus doen moet in consumentenzaken worden bekostigd uit de WIK. Inclusief alle taken die in de hedendaagse maatschappij, NVI-leden inclus, onder integer incasseren worden verstaan. De NVI vraagt niet om een extra tarief. Wel vragen we om indexering van het enige tarief waaruit al die minnelijke handelingen moeten worden verricht: de WIK.³
Zo worden (kleine) vorderingen klein gehouden, wordt de schuldenaar de tijd gegund om tot afbetaling te komen met zo weinig mogelijk bijkomende kosten en krijgt de schuldeiser sneller het geld dat 'm toekomt. Er is immers geen probleem met de (beperkte) kosten van minnelijke incasso, de problemen ontstaan door de hoge kosten van gerechtelijke invordering en daaropvolgende executie.

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2021/2022, 24 515, nr 612

² Uit: KBvG – Sociaal Tarief 1.04 / juli 2021

³ 'Minnelijke incasso serieus genomen', aanbeveling voor aanpassing van de normering buitengerechtelijke incassokosten (WIK) - gezamenlijk paper van KBvG, NVI, VCMB en VVCM d.d. 14-09-2021

2. Voor wie (welke partijen in de keten) moet er een sociaal tarief komen?

- Deze vraag gaat uit van de gedachte dát er een extra tarief moet komen. De NVI beantwoordt die vraag negatief. Als gesteld wordt niet verwacht dat een extra tarief naast de al bestaande vergoedingen voor (ambts)handelingen met enthousiasme zal worden begroet.
- Als het dan toch ingevoerd zou moeten worden, zou het moeten worden ingezet ten behoeve van minnelijke werkzaamheden voor incassobureaus om ervoor te zorgen dat zo lang mogelijk een schuldenaar kan worden geholpen tot afbetaling van zijn schulden te komen.
- Dit extra tarief zou dan niet door een schuldeiser moeten kunnen worden gevoerd zoals nu het geval is bij de WIK. Vóór de invoering van de WIK is al bepleit dat alleen professioneel acterende incasso-intermediairs een tarief aan een schuldenaar zou moeten kunnen opleggen, maar de overheid heeft ervoor gekozen dit recht ook aan de schuldeiser toe te kennen. Gezien de aanstaande eisen van invordering in de Wet kwaliteit incassodienstverlening (Wki) is dan ook voorstelbaar dat een extra tarief niet door schuldeisers moet kunnen worden gehanteerd.
- Afrondend dient op dit punt overigens ook nog te worden opgemerkt dat vanuit vroegsignalering altijd al een beroep aan marktpartijen is gedaan om zonder oplegging van extra kosten in samenwerking met schuldhulpverleners kostenbeperkend te handelen. Woningcorporaties, zorgverzekeraars, energie- en waterleveranciers werken hier kosteloos aan mee. Relaterend aan die initiatieven mag de vraag gesteld worden waarom deze marktpartijen de melding kosteloos moeten doen, terwijl een gerechtsdeurwaarder hiervoor een vergoeding zou moeten ontvangen.

3. Voor welke handelingen moet er een sociaal tarief komen?

- Bij minnelijke incasso door incassobureaus wordt een zaak niet aan specifieke handelingen gekoppeld. Het resultaat is wat telt zonder dat daarin het aantal handelingen leidend is en hoe lang betalingsregelingen die in veel incassozaken worden gesloten, soms ook duren. Een trend in de afgelopen jaren is wel dat steeds meer werkzaamheden moeten worden vervat onder het 'WIK-tarief' dat sedert 2012 voor consumentenzaken leidend is. Sedert 2010 draagt de NVI het motto *maatschappelijk verantwoord incasseren* uit en daar past niet bij dat per handeling een (extra) tarief in rekening zou moeten worden gebracht.

4. Wat is de praktische uitwerking van het sociaal tarief?

- Als het gaat om gerechtsdeurwaarders kan bedacht dat minder snel voor eigen minnelijke zaken de overstap wordt gemaakt naar handelingen die worden bekostigt via BTAG. In de afgelopen paar jaren is het fenomeen 'no cure no pay' steeds vaker door gerechtsdeurwaarders toegepast voor hun minnelijke activiteiten, waarmee een versnelde gang richting gerechtelijk en executie aan de orde kon zijn.
- NVI deed al in 2019 aan minister Dekker het voorstel om – met de Wki in zicht – een scheiding aan te brengen in het minnelijke en gerechtelijke/executie activiteiten. Tot op de dag van vandaag wordt niet aangedurfd om die splitsing aan te brengen. Kort en bondig geschetst: maak gerechtsdeurwaarders bij uitsluiting bevoegd om zorg te dragen voor *alle* dwanginvordering van zowel private als publieke schuldeisers. Daarmee zouden belasting-, gemeente- en waterschapsdeurwaarders niet langer nodig zijn en vordert de gerechtsdeurwaarder ook alle overheidsgerelateerde schulden in. Daarmee komt er het nodige werk op de gerechtsdeurwaarders af, wordt het tij van teruglopende inkomsten gekeerd, komt alle informatiebevoegdheid over inkomstenbronnen in één hand en is dwanginvordering in de hand van dé beslag- en executiespecialist die hiervoor maar liefst vier jaar heeft gestudeerd.
- Uiteraard zit er een 'maar' aan dit voorstel, omdat dan alle minnelijke activiteiten nog uitsluitend door Wki-geregistreerde incassobureaus moeten kunnen worden uitgevoerd met uitsluiting van gerechtsdeurwaarders. Met een streng toezicht van de Inspectie J&V, alsmede een toegang tot een (beperkt) deel van de BRP om schuldenaren snel op het juiste adres te kunnen benaderen en waarop via een log kan worden getoetst of dit op een ordentelijke wijze verloopt, zijn we af van de zogenaamde 'dubbele pet problematiek' waarover intussen decennialang wordt gesproken.
- De NVI meent dat dit voorstel juist in het kader van transparantie, beperking van kosten, verdere professionalisering van minnelijke incasso, beter toezicht op incasso-activiteiten, betere toegang tot alle benodigde informatiebronnen voor gerechtsdeurwaarders waardoor ook zij niet langer nodeloos moeten zoeken naar informatie over schuldenaren, etc. etc., dient te worden meegenomen.

5. Welke risico's brengt een sociaal tarief mogelijk met zich mee?

- In de huidige systematiek zijn de kosten die mogen worden gemaakt voor handelingen door gerechtsdeurwaarders helder beschreven en afgebakend via BTAG. Dan is ook exact vast te stellen om welke handelingen het gaat. Bij een sociaal tarief is niet helder vast te stellen wanneer dit extra tarief in rekening moet worden gebracht. Gebrek aan transparantie en onduidelijkheden door interpretatieverschillen liggen al gauw op de loer. Voorkomen moet worden dat er een 'papieren afwikkeling' ontstaat die het opvoeren van een extra tarief rechtvaardigt.
- Bovendien zou een onwenselijk neveneffect kunnen zijn dat schuldeisers na een shv-melding massaal dossiers doorzetten naar een gerechtsdeurwaarder omdat deze de afhandeling voor hen gratis zal verzorgen, wetende dat de bekostiging immers vanuit die schuldhulpverlening plaatsvindt. De toename daarvan en met name het kostenaspect dat er mogelijk mee gepaard gaat, zal snel worden onderschat.

6. Wat zijn randvoorwaarden voor een sociaal tarief?

- In alle gevallen en voor wie dan ook geldt dat transparant moet zijn om welke handelingen het dan zou moeten gaan, bij voorkeur handelingen die een preventieve werking hebben. Hoe dit moet worden vastgesteld en welke handelingen het betreft zal moeten worden vastgelegd in heldere regels, liefst in een wettelijk kader om verschillen in uitleg te voorkomen.
- Bovendien mag geen sprake zijn van een *extra* tarief; als het al ingevoerd wordt moet het ter vervanging van een ander tarief voor handelingen komen en niet leiden tot nog meer soorten kosten. De wens van de gehele keten was nu juist vereenvoudiging van de systematiek en minder kosten; niet ingewikkelder en nog meer kosten. Zeker niet wanneer de bekostiging ervan ten behoeve van gerechtsdeurwaarders wordt gevonden in en daarmee 'weggesnoept uit' budgetten en begrotingen van de gemeentelijke schuldhulpverlening.
- Tot slot zal een andere woordkeuze moeten worden gebezigd. Zoals het in de inleidende notitie is verwoord is er weinig sociaals in een extra tarief te ontdekken.
